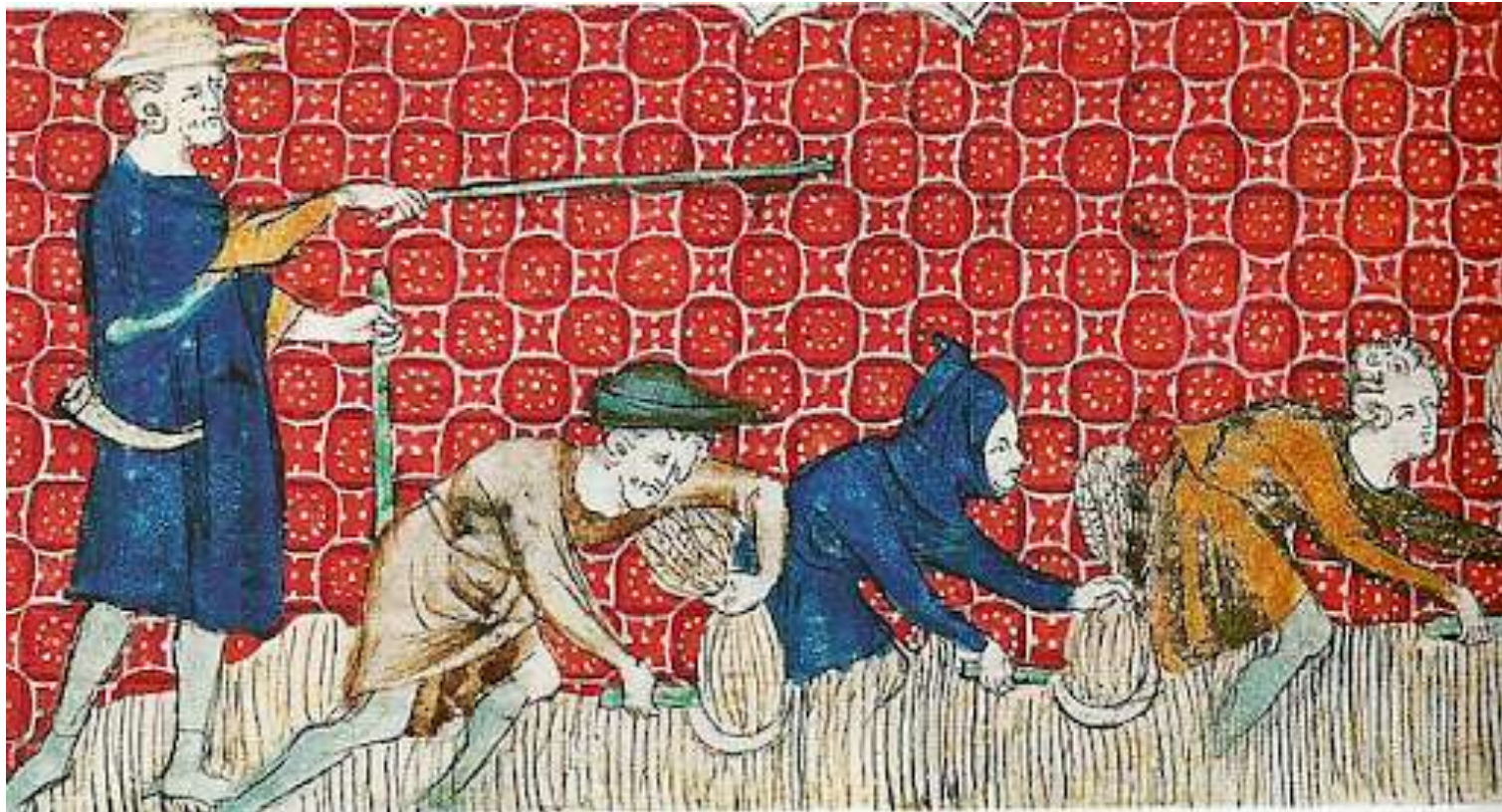




*Milí šiestaci,*

opäť Vám posielam pokyny pripravené tak, aby ste sa **zdokonaľovali vo vytváraní si poznámok sami** a naučila sa z danej problematiky vybrať **to, čo je najdôležitejšie**.

Nakoľko už viete, čo znamená pojem **feudalizmus** a dozvedeli ste sa hlavne o **veľkých majiteľoch pôdy, teda kráľovi, vyššej i nižšej šľachte**, preto som pre Vás pripravila tému, ktorá je opäť spätá so stredovekou spoločnosťou, avšak priamo sa bude dotýkať **poddaných**.

**POZOR!** Ide o súvislý text, rovnako ako sa s ním stretávate v učebnici, **NIE SÚ to poznámky!**

#### **POKYNY:**

1. **Prečítaj si** tému: „V pote tváre sa budeš žiť“ a pozrite si priložené obrázky
2. **Napíš si** z danej témy **poznámky** do svojho zošita.
3. **Napísané poznámky mi sfot' a pošli** na e-mail: [samostudium.zskrac@gmail.com](mailto:samostudium.zskrac@gmail.com) .

S pozdravom

Mgr. Vladimíra Madejová

## „V POTE TVÁRE SA BUDEŠ ŽIVIŤ“

V stredoveku žila väčšina obyvateľstva na vidieku. Hlavným zamestnaním bolo poľnohospodárstvo.

Život stredovekého roľníka bol poznamenaný biblickým citátom „V pote tváre sa budeš živiť.“ Každý roľníkov deň (okrem nedele) od svitania až do zotmenia vyplňala tvrdá práca, ktorou zabezpečoval živobytie nielen pre seba a svoju rodinu, ale aj pre zemepána.



Obr. Práca na poli

Zemepáni totiž vlastnili obrovské majetky, ktoré získali za verné služby panovníkom. Pôdu však neobrábali sami, ale pracovali na nej ľudia, ktorí im doslova patrili- neslobodní vojnoví zajatci a dlžníci, ktorí neplatili svoje dlhy.

Iné polia zasa patrili slobodným roľníkom, ktorí ich svedomito obrábali. Slobodný človek vo Franskej ríši mal právo, no aj povinnosť bojovať v kráľovskom vojsku. Mohol si teda vybrať- ak šiel na vojenskú výpravu, polia zostali neobrobené a rodina hladná. Ak však nenastúpil do vojska, mohol ho stihnúť trest a navyše by ho pokladali za zbabelca.

Mnohí zo slobodných roľníkov to riešili tak, že požiadali niektorého bohatého a mocného pána, aby prevzal túto ich povinnosť na seba a vyslal miesto nich bojovníkov. Prirodzene, pán to neurobil len tak, z dobrej vôle. Roľník mu za to musel dať pôdu, ktorú vlastnil. Obrábal ju síce aj naďalej, no teraz už patrila zemepánovi. Navyše mu roľník za to, že obrábal jeho pôdu, musel odovzdať časť úrody, ktorú dopestoval, a mal ešte aj iné povinnosti. Napríklad odpracovať istý počet dní na poliach a v záhradách svojho zemepána, pomáhať na jeho stavbách a podobne. Tak sa na konci 10. storočia zo slobodných roľníkov postupne vytvára vrstva roľníkov- závislých poddaných.

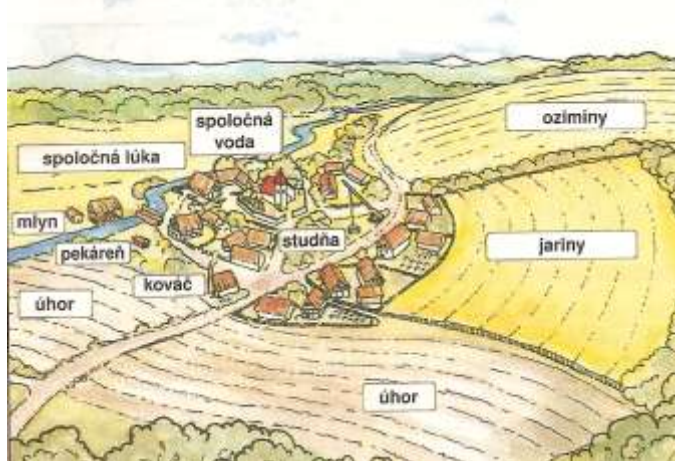


Obr. Roľníci pri žatve na poli zemepána. Zemepánov služobník vydáva pokyny na prácu, knižná maľba zo 14. storočia.

V období raného feudalizmu v 9.- 12. storočí bolo **poddanstvo** nahradené **nevoľníctvom**. Vzniklo z dojmu šľachty, že poddaní majú až príliš veľa voľnosti. **Nevoľník bol pevnejšie zviazaný s pôdou**, bol vnímaný ako samozrejma súčasť feudálneho majetku (mal takmer postavenie otroka). **Bez pána nemohol robiť nič: nemohol sa premiestňovať z miesta na miesto** (napr. ísť na jarmok do vedľajšej dediny alebo sa presťahovať), **dať syna na remeslo, oženiť sa, mať deti bez povolenia pána**.

Na poliach pracovala celá roľnícka rodina. Najťažšie práce (oranie, kosenie, mlátenie) vykonával muž, no do ostatných prác (satie, oberanie ovocia) bola zapojená i jeho manželka a deti. navyše manželka mala na starosti všetky domáce práce, starala sa o domáce zvieratá a šila j oblečenie pre členov rodiny.

Hoci **stredovekí roľníci** pracovali do úmoru, ich úsilie stačilo len na zabezpečenie základných životných potrieb. **Žili v stálom strachu pred vojnou, hladom, zlým počasím i zlodejmi**. Aj ich **potrava bola veľmi jednoduchá a jednotvárna**. jedli najmä kaše z obilnín, chlieb a mliečne výrobky, mäso bolo skôr zriedkavosťou a na ich stole sa objavovalo iba na väčšie sviatky.



**Obr. Trojpoľný systém**

V 12. storočí nastali prevratné **zmeny v poľnohospodárstve**. Dovtedy existovalo **dvojpoľné hospodárenie**, pri ktorom sa **orná pôda rozdelila na dve časti: jedna časť sa obrobila a druhá sa nechala neobrobená po celý odpočívať** (tzv. **úhor**). Ďalší rok sa to vystriedalo. Od 12. storočia sa začína definitívne presadzovať **trojpoľné hospodárenie**, ktoré umožnilo lepšie využiť pôdu. Všetka **orná pôda sa rozdelila na 3 časti: 1. časť sa obsiala oziminou, 2. jarinou a 3. sa nechala neobrobená odpočívať** (**úhor**). Na druhý rok sa poradie vystriedalo, a tak mala pôda dostatok času na odpočinok a prinášala aj pomerne dobrú úrodu.